

Advies voor het Nationale Hervormingsprogramma 2014 van België

- Op eigen initiatief
- Voorbereid door de werkgroep Strategieën
- Goedgekeurd door de Algemene Vergadering via schriftelijke procedure (zie Bijlage 1)
- De oorspronkelijke taal van dit advies is het Frans

Situering en opmerkingen vooraf

- [1] In het kader van het Europese Semester dient ons land in april zijn Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) 2014 voor te leggen aan de Europese Commissie. Dit NHP wordt momenteel voorbereid door een redactiecomité onder de supervisie van een Politiek Begeleidingscomité.¹ Ook van de sociale partners en het middenveld wordt een inbreng gevraagd. In die context brengt de FRDO dit advies uit.²
- [2] Het NHP dient een overzicht te bevatten van de door ons land genomen en geplande maatregelen voor het realiseren van de doelstellingen van de EU 2020-strategie. Het NHP dient ook een antwoord te bieden op de landenspecifieke aanbevelingen voor België die de Commissie publiceerde naar aanleiding van het vorige NHP.³ Voor zijn advies put de FRDO uit vier van zijn bestaande consensuele adviezen: het advies van 2010 over het NHP, het advies van 2011 over energie-efficiëntie in gebouwen⁴, het kaderadvies vergroening van de fiscaliteit⁵ en het advies van 2013 over het NHP.⁶
- [3] Dat de raad zich in dit advies toelegt op de aanbevelingen van de Commissie inzake CO₂-reductie, energie-efficiëntie en een vergroening van de fiscaliteit, vloeit voort uit de specifieke opdracht en het werk dat hierover reeds in de raad verricht werd. Het betekent uiteraard niet dat de uitvoering van andere aspecten van de EU 2020-strategie in België minder belangrijk zouden zijn. Deze aspecten maken integraal deel uit van een globale benadering van duurzame ontwikkeling, die de FRDO noodzakelijk acht in deze context, zowel op EU als op Belgisch niveau. De ledengroepen van de raad kunnen hierbij ook eigen accenten en prioriteiten leggen, in aanvulling op deze consensuele tekst.

¹ Voor de samenstelling van beide organen, zie <http://www.be2020.eu/nhp/procedure.php?lang=nl&IS=102>

² De voorbije jaren publiceerde de FRDO reeds zijn "Advies over het Nationale Hervormingsprogramma voor de omzetting van de "Geïntegreerde richtsnoeren voor groei en werkgelegenheid 2005-2008" (2005a07), "Advies voor het Vooruitgangverslag over de Lissabonstrategie – uitvoering van het Nationale hervormingsprogramma van België" (2006a11), "Advies voor het Vooruitgangverslag 2007 over de Lissabonstrategie – uitvoering van het Nationale hervormingsprogramma van België" (2007a12n), "Advies voor het Nationale Hervormingsprogramma van België in het kader van de strategie EU 2020" (2010a11n) en "Advies voor het Nationale Hervormingsprogramma 2013 van België" (2013a04n).

³ Zie http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/csr2013_belgium_nl.pdf

⁴ Advies over de vermindering van het energieverbruik in gebouwen (2011a04n)

⁵ Advies over een vergroening van de fiscaliteit in het kader van duurzame ontwikkeling (2009a15n)

⁶ De Raad heeft trouwens kennis genomen van het advies van de Nationale Hoge Raad Personen met een Handicap, die voorstellen geeft om beter rekening te houden in het NHP met de toestand van de personen met een handicap.

Inhoud van het advies

Algemene visie op het NHP

- [4] De FRDO stelt vast dat in vergelijking met de Lissabonstrategie, EU 2020 de ambitie heeft een meer transversale strategie te zijn die naast de economische, ook de sociale en milieudimensie meeneemt. De raad meent dat deze drie dimensies van duurzame ontwikkeling in een geïntegreerde benadering aan bod dienen te komen in het beleid, zowel van de EU (het Europese Semester) als van de lidstaten (de hervormings- en stabiliteitsprogramma's die samen ingediend worden).
- [5] De FRDO vindt het hierbij ook wenselijk de verbanden te verduidelijken tussen EU 2020 als korte- en middellangetermijnvisie, en de Europese strategie duurzame ontwikkeling (EUSDS) als langetermijnvisie. Indien deze laatste strategie zou worden herzien, zal ons land zich "actief engageren in dit herzieningsproces teneinde te streven naar een maximale complementariteit ten aanzien van de EU 2020- strategie".⁷ In eenzelfde logica dient het NHP in ons land ook te verwijzen naar het duurzame-ontwikkelingskader voor het beleid, zoals de langetermijnvisie duurzame ontwikkeling die op 17 mei 2013 door de ministerraad goedgekeurd werd, en het concept van een koolstofarme samenleving 2050. De "mid-term review" van de strategie EU 2020⁸ zal een belangrijk moment zijn om een maatschappelijk debat te organiseren over de doelstellingen van deze strategie en de hierboven vermelde verbanden.
- [6] De FRDO heeft in zijn advies van 2010 voor het Nationale Hervormingsprogramma van België in het kader van de strategie EU 2020 gevraagd om oog te hebben voor de internationale dimensie, rekening houdend met de internationale concurrentiepositie van België en het effect van onze groei op het verminderen van armoede wereldwijd en op een duurzame ontwikkeling in het Zuiden. In hetzelfde advies van 2010 herinnert de raad eraan dat werkgelegenheid een absolute prioriteit is, en dat er niet alleen aandacht dient te gaan naar het kwantitatieve aspect, maar ook naar de kwaliteit van de jobs.

Governance van het proces

- [7] De FRDO vindt het noodzakelijk dat beleidsmakers en administraties van federale en regionale departementen in het economische, sociale en milieudomein betrokken worden bij de opmaak van het NHP, om tot de in [4] vermelde geïntegreerde benadering te kunnen komen. Verder pleit de raad voor een NHP dat meer inhoudt dan een inventaris van wat op de verschillende beleidsniveaus gebeurt. De raad stelt dus tevreden vast dat de federale regering beslist heeft een luik te integreren in het NHP 2014 over de geplande acties, zoals gevraagd door de Europese Commissie.
- [8] De FRDO heeft al vaker gewezen op het belang van duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling voor het EU 2020- en NHP-proces, als instrument om korte- en langetermijn-, sociale, economische en ecologische aspecten van een beleidsvraagstuk af te wegen en geïntegreerde beslissingen te nemen. De federale regering heeft beslist om vanaf 1 januari 2014 een breder effectbeoordelingsinstrument te gebruiken, de RIA (Regulerings Impact Analyse). De raad pleit voor een effectief gebruik van dit instrument, en om op een geïntegreerde manier rekening te houden met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling.

⁷ Zie beleidsnota Duurzame Ontwikkeling 2012: <http://www.lachambre.be/FLWB/PDF/53/2586/53K2586025.pdf>

⁸ De mid-term review werd voor het tweede semester 2014 aangekondigd in het programma van het Griekse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

- [9] De FRDO waardeert dat het middenveld, via de verschillende adviesorganen, regelmatig betrokken wordt bij het proces, vooral tijdens de voorbije legislatuur. Hij hoopt dat er in de toekomst meer rekening wordt gehouden met zijn inbreng.

Energie- en materiaalefficiëntie

Over aanbeveling 7 van de Commissie om “concrete maatregelen te treffen en afspraken te maken over een duidelijke taakverdeling tussen de federale en gewestelijke overheden om vooruitgang te boeken bij de verwezenlijking van de doelstellingen voor het verminderen van de broeikasgasemissies van niet onder de emissiehandelsregeling vallende activiteiten, en met name van vervoer en gebouwen.”

- [10] Energiebesparing is een essentiële factor om de klimaatdoelstellingen te halen. Hoge ambities rond energiebesparing zorgen voor een belangrijke hefboom voor groene jobs en versterking van de concurrentiekracht van onze bedrijven. In ons energie-intensief land ligt er een enorm potentieel te wachten, zowel in de sector van industrie, transport, huishoudens en gebouwen. De raad pleit voor een betere inventarisatie – op een interactieve wijze – van het potentieel aan rendabele energiebesparing om onze competitiviteit en werkgelegenheid te verbeteren. De raad pleit er ook voor om samen met de stakeholders een inventaris te maken van de huidige hindernissen bij het realiseren van deze energiebesparing. Daarnaast moet een stappenplan opgemaakt worden voor de invoering van de nodige maatregelen om deze hindernissen te overkomen, waaronder het inrichten van proeftuinen en het zoeken naar innovatieve financieringswijzen. Dit alles moet gepaard gaan met een opvolgings- en evaluatiesysteem dat de voortgang ten opzichte van de doelstellingen monitort. Voor deze aanpak zal in veel gevallen de medewerking van de gewesten nodig zijn.
- [11] De FRDO wijst als inbreng hier op zijn advies over de vermindering van het energieverbruik in gebouwen,⁹ waarin hij voor een aanpak pleitte die een beroep doet op uiteenlopende instrumenten (bv. normen, informatieverstrekking, fiscaliteit, investeringsfinanciering, nieuwe woonvormen...) en die de inspanningen van de verschillende beleidsniveaus integreert, coördineert en optimaliseert. De raad formuleerde in dit advies eveneens allerlei aanbevelingen. Zo pleitte hij onder andere voor een ruimer beroep op het derde-investeerdersisteem, om zowel nieuwe jobs te creëren als de energie-efficiëntie te bevorderen, het energieverbruik te verminderen en het aandeel van hernieuwbare energie te vergroten.
- [12] Hulpbronnefficiëntie (voor materialen en energie) is een belangrijk punt om het verbruik van grondstoffen en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Ze vormt een hefboom voor de werkgelegenheid en innovatie, en dus mogelijk voor de competitiviteit. Ze heeft als doelstelling de ontkoppeling tussen economische groei en het verbruik van deze grondstoffen. De FRDO pleit er dus voor om dit concept beter te integreren in het NHP. Hulpbronnefficiëntie vraagt een coherent kader tussen de federale en gewestelijke niveaus, evenals het opbouwen van beleidsinstrumenten in deze materie, en het opvolgen van indicatoren van hulpbronnefficiëntie die onder andere ons grondstoffen-, water-, en landgebruik meten, alsook onze broeikasgasemissies. Daarvoor is het belangrijk het effect op het gebruik van hulpbronnen te overwegen op de hele levensduur van het product. Daarin zijn inbegrepen de fase van productie, gebruik, recyclage en sloop. In deze context kan innovatie trouwens een belangrijk rol spelen om duurzame en meer hulpbronnefficiënte productie- en consumptiewijzen te verzekeren.
- [13] Wat het vervoer betreft, deed de raad een aantal concrete voorstellen in eerdere adviezen. Zo vermeldde hij zes pistes om de milieu-impact en het energiegebruik in dit domein te verminderen. Die hebben betrekking op vraag en aanbod van duurzame mobiliteit, de ‘modal shift’, technologische oplossingen, fiscaliteit en sensibilisering¹⁰ (met als doel ook daar de vraag te beperken). De raad pleit

⁹ Zie <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2011a04n.pdf>

¹⁰ Zie <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2007a09n.pdf>

er ook voor om de resultaten van de recent gelanceerde pilootstudie over de kilometerheffing te integreren.

Fiscaliteit

Over deel 1 van aanbeveling 5 van de Commissie om “concrete en aan een specifiek tijdschema gebonden voorstellen uit te werken om een verschuiving van de belastingen op arbeid naar minder groeiverstorende belastinggrondslagen te bewerkstelligen, met name door de mogelijkheden te onderzoeken die worden geboden door milieubelastingen”

[14] De FRDO publiceerde in 2009 een advies “over een vergroening van de fiscaliteit in het kader van duurzame ontwikkeling”,¹¹ dat als inbreng voor het NHP 2013 van nut kan zijn. Dit advies bevat tien criteria die bij een vergroening van de fiscaliteit dienen te worden gerespecteerd. De raad formuleerde in dit advies ook een aantal maatregelen die in veel gevallen de medewerking van de gewesten vereisen. Deze voorstellen kunnen een sleutel zijn om de EU 2020-doelstellingen te bereiken.

¹¹Zie <http://www.frdo-cfdd.be/sites/default/files/content/download/files/2009a15n.pdf>

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

- De voorzitter en de drie ondervoorzitters:
M. Aelvoet, L. Cloots, O. Van der Maren, M. Verjans
- 2 vertegenwoordigers van de NGO's voor milieubescherming:
M. Bienstman, M. Cors
- 2 vertegenwoordigers van de NGO's voor ontwikkelingssamenwerking:
R. De Meyer, B. Gloire
- 4 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
B. De Wel, S. Storme, F. Van Daele, C. Verdoot
- 5 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
V. Biebel, A. Nachtergaele, M.-L. Semaille, P. Vanden Abeele, F. VanTiggelen
- 1 vertegenwoordiger van de jeugdorganisaties:
O. Beys

Totaal: 18 van de 24 stemgerechtigde leden

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep *Strategieën voor duurzame ontwikkeling* vergaderde op 16 januari 2014, 23 februari 2014 en 18 maart 2014 om dit advies voor te bereiden. Op 16 januari heeft Dhr. Kim LIEVENS, Adviseur bij het Beleidsceel van de Eerste Minister, de visie van de federale regering in verband met de AGS en NHP toegelicht.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

Prof. Tom BAULER

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

Olivier BEYS (Jeugdraad)
Vanessa BIEBEL (VBO)
Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
Lieve CLOOTS (BBL)
Philippe CORNELIS (CSC)
Rudy DE MEYER (11.11.11)
Jonathan LAMBREGS (Jeugdraad)
Stijn ROCHER (VBO)

Olivier VAN DER MAREN (VBO)
Diana VAN OUDENHOVEN (CGSLB)
Geert VANCRONENBURG (VBO)
Lars VANDE KEYBUS (ABVV)
Olivier VERMEULEN (Conseil de la Jeunesse)

Secretariaat FRDO

Jan DE SMEDT
Fabrice DEHOUX
Koen MOERMAN